

Pirha 7.9.2023
Kuulemistilaisuus Akaa
Seppo Pirhonen

Sote tuli pitkän 17 vuoden valmistelun jälkeen siksi, että palvelut voidaan turvata, kun kustannukset ovat karanneet ja väestö vanhenee. Pirkanmaalla on nyt 31 000 yli 80-vuotiasta vuonna 2040 heitä on 54 000. Maaseudulla ja pienissä kaupungeissa vanhukset on hoidettu. Urjalassa yli 65-vuotiata 34,6 %. Tampereella 19,2 eli sama tilanne kuin meillä 30 vuotta sitten.

On sanottu, että on hallintohimmeli, mutta kyllä edellinenkin malli oli sekava ja monimutkainen. Erikoissairaanhoidon kustannukset nousset vuodesta 2000 50 % ja perusterveydenhuollon pysyneet ennallaan.

Silti karsinnan kohteena on paikallinen perusterveydenhuolto terveyskeskukset ja vuodeosastot. Urjala teki yhteistyötä isäntäkuntamallilla Akaan kanssa. Näimme, miten keskuspaikan tarpeet ajoivat välillä ohitsemme. Silti Urjalassa on joka päivä keskimäärin 54 vastaanottokäyntiä. Urjalassa laboratorio, röntgen Akaassa ja vuodeosasto Valkeakoskella. Ihmiset ovat tuskastuneet pitkään odottamiseen siellä päivystyksessä.

Urjalassa peruskorjatut tilat ja viimeinen vaihe valmistuu marraskuussa. Rahaa käytetty 1,5 miljoonaa. Henkilökuntaa saatu kohtuullisesti. Akaassa tilat täynnä, meidän mukaanmenomme vaatisi lisärakentamista.

Pirhan suunnitelma lähtenyt liikkeelle veturimallista, jossa juna kulkee vain yhteen suuntaan. Terveystenhoitoon sopisi sydänmalli, jossa valtimon sykkeen kuulee kaikkialla Pirkanmaalla. Lähtökohtana 20 000–3000 asukkaan alueet. Näitä samoja lukuja pyöriteltiin kuntauudistus- ja parashankkeissa. Perustuvat osin laskelmiin, mutta pääasiassa mielipiteisiin.

Urjalan väestömäärä 4570 eli 0,9 % Pirkanmaan väestöstä. Sairastavuusindeksi 128. Diabetes noin 12 prosentilla.

Monitoimivaliokuntakin on päätyntä siihen, että suunnitelma on kirjattu muotoon, josta saa käsityksen, että liikkeelle on lähdetty palveluverkon nykytilasta ja tarpeista, ei asukkaiden ja asiakkaiden tarpeista.

Mikään ei muutu ja kustannukset kasvavat edelleen, jos toimintakulttuuriin ei saada muutoksia. Henkilökuntaa kannattaa kuunnella tarkemmin. Miksi yksityinen sektori toimii tehokkaammin? Hämeen hyvinvointialueella sairauspoissaoloja henkilökunnalla oli 17,7 päivää vuodessa ja siitä kulua 35 miljoonaa. Mikä on Pirhan tilanne? YT alkamassa, koskee 500 työntekijää, joita yhteensä n. 20 000. Uutisoinnissa kerrottiin vuodeosastojen lakkaavan jo ensi vuonna. Mitkä ovat muutosten aikataulut?

Suunnitelma on kolmiportainen Sotekeskus, soteasema ja lähipalvelu. Lähipalvelusta ei ole kuin viitauksia ja mainintoja. Sama koskee lähitoria. Liikkuvat palvelut ovat arvoitus. Minun ikäluokkani on aikanaan odotellut kauppa-autoja niin kauan, että epäilen vahvasti. Koululaisten hammashoidon kokeilu alkamassa. Missä ovat liikkuvan palvelun lähtöpisteet? Kotisairaalapalvelu olisi kait Valkeakoskella. Missä on toiminnanohjauskeskus?

Digipalvelut ovat nykyaikaa ja ne varmasti kasvavat ja tuovat paljon uutta ja hyvää. Kyllähän me nuoret osamme, mutta siinä on vain pari pulmaa maaseudulla. Laajakaistaverkko ei yllä kaikkialle. Vanhustyöstö tai, kuten vanhustyöpalvelulaki käyttää termiä, ”ikäntynyt väestö” ei hallitse älypuhelimia. Pitäisi olla hyvät kameratoiminnot ja osata niitä käyttää. Äkkilanteessa pitäisi osata käyttää. Siksi pitäisi harjoitella, jotta osaisi kaatuessaan.

Eläkkeet ovat monella vielä pieniä, monella alle tonnin. Laitehankinnat ja käyttökulut rasittavat.

Yksin asuvien määrä on lyhyessä ajassa kaksinkertaistunut. Digipalvelu voisi tuoda tähän helpotusta. Jumppahetki voisi olla yhteinen tai ateriointi samaan aikaan tuttujen kesken verkon kautta toisi juttuseuraa. Lääkkeen ottamisesta viesti muistuttaisi. Tämä edellyttää sopivat laitteet, yhteydet ja taitoa käyttää niitä. Siksi digipalveluja pitää kokeilla ennen, kun terveysasemia lakkautetaan. Sama koskee liikkuvia palveluja.

Suunnitelmassa vastaanottopalveluista 60 % olisi v. 2035 digitaalisia ja sosiaalipalveluissa 40 %. Sosiaalipalvelut ovat jääneet tässä suunnitelmassa liian vähälle huomiolle. Näkökulma on terveyspainotteinen.

Kotipalvelua hehkutetaan, mutta meneekö Urjalassa asuvan kotisairaanhoidajan työaika siihen, että aloittaa aamulla Akaan keskuksessa ja palaa Urjalaan töihin. Näin on eräillä paikoilla toimittu. Vie aikaa 1,5 tuntia ja matkakulut lisäksi.

Emme siis hyväksy Urjalan, emmekä, Punkalaitumen ja Vesilahden vastaanottopalvelujen lopettamista. Oikea-aikaiset palvelut ja sujuvat hoito- ja palveluketjut tuovat laatua, vaikuttavuutta ja säästöjä ja ennaltaehkäisevät raskaiden ja kalliimpien palvelujen syntymistä.

On edullisempaa ja asiakasystävällisempää liikuttaa ammattilaisia lähemmäksi palvelujen tarvitsijoita silloinkin, kun työntekijät eivät asu paikkakunnalla. Toimipisteiden lopettamisen myötä kaikki henkilöt eivät jää Pirhan palvelukseen. Tarvitaan siis pito- ja vetoa koko alueella. Henkilöstön kuuleminen ja osallistuminen valmisteluun on hyvää muutosjohtamista.

Seuraavaksi on tulossa erityisryhmien palveluverkkoselvitys ja muiden avopalvelujen, lasten, nuorten ja perheiden, ikäihmisten ja vammaisten palvelut. Kuntia, järjestöjä, kouluja, asumispalveluja järjestäviä yrityksiä pitää aidosti kuulla. Nyt on kuultu lähinnä Pirhan omia valmisteluelimiä. Osa niistä on antanut hyviä ja myös meidän tavoitteitamme tukevia lausuntoja.

Asukkaiden kuulemiseen ei riitä 800 henkilön otos. Kuuleminen kaikilla paikkakunnilla. Tiedotusta tehostettava. Tarvikejakelun muutoksesta ilmoitettiin samana päivänä, kun keskitetty jakelu PostiNordin kautta alkoi. Puhelin ruuhkautui. Nettiä eivät kaikki lue.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää: ”Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeesta arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.”

Ei repien ja purkaen, vaan rakentaen huolellisesti yhdenvertaisesti asukkaita kuunnellen.